

boere ved mange Leiligheder, baade igjennem Stænderne og directe til Regjeringen, saavel som nu sidst til Rigsdagen, have søgt at opnaae Forandring i disse Forhold og faae dem ordnede paa en billigere og lettere Maade, og min Stilling til Sagen har derfor foranlediget mig til, at komme frem med dette Lovforslag. Jeg havde ganske vist hellere seet, at et Forslag i den Retning var fremkommet fra Regjeringen; men da den ærede Indenrigsminister ikke har seet sig istand dertil, har jeg tilladt mig at optage Sagen, da den er af en saa indgribende Vigtighed, at jeg ikke troede at burde opsætte den derefter. Hvad Sagen i Almindelighed angaaer, troer jeg at kunne udtale mig temmelig kort. Jeg skal nemlig tillade mig at gjøre opmærksom paa, at der i forrige Session blev fremlagt en Betænkning fra det i Sagen nedsatte Udvalg, som findes trykt i Anhang B Pag. 811, og at der der findes udtalt Alt, hvad der i Almindelighed kan siges om Sagen, hvorfor jeg kun skal tillade mig nogle yderligere Bemærkninger. Naar jeg saaledes i det nærværende Lovforslag er gaaet ud fra, at en Deel af Naturalbyrden skulde fremdeles blive liggende paa Klitfogne, saa er det egentlig ikke, fordi jeg finder en saadan Bestemmelse hensigtsmæssig; men Grunden dertil er fornemmelig at søge i de Udtalelser, som findes i den omtalte Committees betænkning. Jeg maa nemlig holde for, at det vilde være hensigtsmæssigt og Noget, som vilde bringe en større Gensformighed ind i Sandflugtens Behandling, naar Naturalbyrden blev ophævet i det Hele, og dette vilde være bleven Tilfældet, ifald det af mig i forrige Session indbragte Lovforslag var gaaet igjennem, idet dette indeholdt, at Staten skulde overtage Udgiften med det Hele. Jeg har imidlertid troet, at jeg, efter hvad der saaledes findes hentydet til, ikke længer burde holde fast ved denne Tanke, men derimod indrettet dette Forslag paa, at Klitfogne, som ere de meest udsatte, skulde forlods udrede en Deel, og som jeg mener maatte bestaae i Naturalarbejde. Naar jeg har foreslaaet $\frac{1}{4}$ som den Andeel, der saaledes skulde fremdeles vedblive at paahvile Klitfogne forlods, da vil det findes, at jeg i forrige Aar netop havde

vedtaget den Bestemmelse, at Klitfogne eller de Sogne, som skulde forrette Arbejdet for Betaling, kun skulde erholde $\frac{3}{4}$ af den Betaling, som paa samme Tid gaves for andet almindeligt Arbejde der paa Stedet, og derimener jeg, at der laae en ikke ringe Forpligtelse for dem, idet de saaledes kunne siges at udrede den ene Fjerdedeel, hvorfor de ingen Betaling erholdt, og jeg troer derhos at maatte bemærke, at man ikke tør komme disse Sogne nærmere, naar man tager Hensyn til deres meget ringe Gyde til at betale eller til at præstere uden Betaling. Derimod har jeg forsaavidt afveget betydeligt fra det forrige Forslag, at jeg denne Gang har lagt $\frac{3}{4}$ af Arbejdet paa Amtet. Det er ganske vist, at jeg ikke selv finder nogen naturlig Grund dertil, og ikke kan finde nogen saadan Grund til at en stor Deel Hjælpefogne, til hvilke Sandflugten ikke strækker sig, ere blevne tilpligtede til at udføre Naturalarbejde, men dette ligger vistnok i den Tids sædvanlige Fremgangsmaade, da der ikke kunde være Tanke om Andet, end at lade alt Sligt udføre ved Naturalarbejde. Jeg troer derimod, at det kan have noget for sig, naar man tager Hensyn til, at det nu igjennem en lang Ariække har bestaaet, og at den Deel af Amtet, som ikke har udført Naturalarbejde paa Grund af sin fjernere Beliggenhed, har maattet bidrage med Penge, men jeg troer ogsaa, at netop det Forhold, hvori Hjælpefogne ere komne, trænger til at afløses saa hurtigt som muligt. Enhver, som er bekendt med Forholdene, vil med Lethed see, hvor urimeligt det er, at vedblive paa den Maade som nu er Tilfældet nemlig med Naturalarbejde, og hvor megen Tid og hvor mange Kræfter der gaae tabte ved en saadan Fremgangsmaade. Jeg troer derfor ogsaa, at selve Amtet vil være tjent med at overtage den Deel af Byrden, som er foreslaaet i Forslaget, men det vil vist ogsaa findes aldeles rimeligt, at Staten i det Mindste overtager det, som medgaaer deels til Lønninger og deels noget af Udgiften til selve Arbejdet. Det vil jo altid være Spørgsmaal underkastet, hvorvidt den rette Grændse er truffen, om $\frac{1}{4}$ eller $\frac{3}{4}$ er det, som Klitfogne eller Amtet burde beholde, eller om de burde belastes med